

7. Богдан Хмельницький: лідер української нації. Київ: Наукова думка, 2019.
8. Визвольна війна: український націоналізм та автономія. Львів: Світ, 2015.
9. Визвольна боротьба та формування української національної свідомості. Харків: Теза, 2018.
10. Козацька культура: кодекс честі і національні традиції. Київ: Книга, 2017.
11. Виховання в козацьких родинах. Дніпро: Просвіта, 2016.
12. Романтизм і національне відродження України. Київ: Літературна Україна, 2015.
13. Роль мистецтва в патріотичному вихованні. Харків: Видавництво, 2019.
14. Тарас Шевченко: життєвий шлях і творчість. Київ: Мистецтво, 2020.
15. Шевченко і його вплив на національну свідомість. Львів: Видавництво, 2018.
16. Українські націоналістичні рухи XX століття. Київ: Інститут історії України, 2021.
17. Визвольна боротьба українців у XX столітті. Львів: Альтернатива, 2020.
18. Радянський період в Україні та національна ідентичність. Харків: Сучасність, 2019.

ЗМІСТОВІ АСПЕКТИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ «СОЦІАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ» МАГІСТЕРСЬКОГО РІВНЯ В УНІВЕРСИТЕТАХ КОРОЛІВСТВА ІСПАНІЯ

Зайченко Наталія – докторка педагогічних наук, доцентка, професорка кафедри соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, Україна

Барбаш Євгеній – здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, Україна

У Королівстві Іспанія університетська підготовка соціальних педагогів була започаткована в 1980-х роках, хоча викладання предмета соціальної педагогіки здійснювалося з 1944 року. Натеper понад 30 університетів здійснюють професійну підготовку соціальних педагогів на факультетах університетів та в університетських школах (наприклад, Escuela Universitaria Cardenal Cisneros в Університеті Алькалі). Магістерський рівень університетської освіти передбачає поглиблене, спеціалізоване або міждисциплінарне навчання. Завдання вищої освіти на цьому рівні – академічна та професійна спеціалізація; проведення дослідницьких робіт.

Магістерська підготовка соціальних педагогів в університетах Королівства Іспанія має багато спільного. Освітні програми здебільшого зосереджуються або на соціально-виховній діяльності, як у Мадридському університеті Комплутенсе, Валенсійському університеті, або на соціально-виховному втручанні, як у Барселонському університеті, Національному університеті дистанційної освіти (м. Мадрид), Університеті Країни Басків. Переважним чином освітній процес здійснюється впродовж одного навчального року. Змістові компоненти освітніх програм «Соціальне виховання» магістерського рівня – вже різняться.

У Мадридському університеті Комплутенсе підготовка магістрів на освітній програмі «Актуальні студії із соціального виховання» здійснюється на педагогічному факультеті та передбачає опанування 60 кредитів (ECTS) упродовж одного навчального року (двох семестрів) у складі трьох модулів: основного (обов'язкового) – 12 кредитів – «Методологія дослідження соціального виховання»; прикладного (частково обов'язкового – 18 кредитів, частково – за вибором студентів – 18 кредитів) – 36 кредитів – «Втручання та інновації у соціальному вихованні», «Дидактична підготовка»; виконання кваліфікаційної роботи (*trabajo fin de master*) – 12 кредитів [1].

Основні компоненти навчання – це предмети «Курикулум та дидактика», «Дослідження з теорії та історії освіти. Методологія та сучасні перспективи», «Методи емпіричного дослідження. Виміри та оцінювання в соціальному вихованні», «Новітні досягнення в галузі психологічних досліджень та втручань, застосовуваних у вихованні» та практика. З-поміж вибірових дисциплін здобувачам вищої освіти пропонуються такі: «Міжкультурна комунікація та вивчення мов», «Розвиток програм соціально-виховного втручання задля дієвого старішання», «Виявлення та втручання в ситуаціях ризику», «Психологічне втручання в неформальних контекстах», «Дослідження з виховання, участі та соціального включення», «Соціально-виховна політика щодо інклюзії», «Суспільство, освіта та держава добробуту» тощо [1].

У Валенсійському університеті підготовка магістрів із соціально-виховної діяльності здійснюється на факультеті філософії та освітніх наук упродовж одного навчального року. 60 кредитів ECTS розподіляються таким чином: обов'язкові дисципліни (25 кредитів); вибірові дисципліни (23 кредити); практика (6 кредитів); кваліфікаційна робота (6 кредитів). Основні компоненти навчання – це предмети «Виховна взаємодія і практики ресоціалізації», «Місто як проект дослідження та соціального виховання», «Соціально-виховні процеси і дослідження з конструювання соціального», «Дослідження курикулуму із соціального виховання: від епістемологічних розбіжностей до методологічного розмаїття», «Дослідження соціально-виховної діяльності», «Технології соціально-виховної діяльності», «Міжнародні тенденції у соціально-виховному втручанні», «Стратегії комунікації, навчання та розвитку соціальних навичок».

З-поміж навчальних дисциплін за вільним вибором студентів передбачено такі: «Захист неповнолітніх», «Гра як ресурс соціально-виховної діяльності», «Професійна орієнтація та професійний розвиток задля соціально-трудового включення», «Індивідуальне втручання: збір інформації для

соціально-виховного втручання», «Міжнародні перспективи соціально-виховних програм для раннього дитинства», «Права дітей, людський розвиток та соціальна справедливість», «Неповнолітні і соціальне виключення: історична перспектива», «Медіація у родині», «Медіація у громаді», «Оцінювання у медіації», «Медіація міжкультурна», «Соціально-виховна політика щодо медіації та розв'язання конфліктів у школі», «Виховання у рівності», «Особистість та етика медіатора /-рки» тощо [2].

У Барселонському університеті здобувачам вищої освіти пропонується великий спектр освітніх програм магістерського рівня. Підготовка за напрямом «Соціальне виховання» здійснюється, зокрема, на освітніх програмах магістерського рівня – «Соціально-виховні втручання», «Соціально-виховне сімейне втручання», «Молодь і суспільство», «Мистецтво для соціальної інклюзії» та інших.

У структурі освітньої програми «Соціально-виховні втручання» 60 кредитів ECTS розподіляються таким чином: обов'язкові дисципліни (24 кредити); вибіркові дисципліни (24 кредити); кваліфікаційна робота (12 кредитів). Основними компонентами навчання визначено предмети «Громадська діяльність та організація задля інновацій у соціально-виховному втручанні», «Консультування і супервізія у соціально-виховних політиці та інституціях», «Соціально-виховне втручання», «Дослідження участі в соціально-виховній сфері», «Планування, управління та оцінювання соціально-виховних політики та інституцій», «Соціальна політика, людський розвиток та соціальна інклюзія».

Серед дисциплін за вибором студентства передбачено предмети «Соціально-виховна діяльність із літніми людьми», «Соціально-виховна діяльність в юстиції», «Якісний аналіз у дослідженнях виховання», «Кількісний аналіз у соціально-виховних дослідженнях», «Конфлікт і медіація», «Суспільне співжиття та культура миру», «Залежність, функціональне різноманіття та процеси політичної участі», «Аналіз мереж у дослідженні та соціально-виховному втручанні», «Розробка соціально-виховних дослідницьких проектів», «Стратегії отримання інформації у соціально-виховному дослідженні», «Діти і підлітки: участь та захист», «Соціальні інновації та цифрове суспільство», «Соціально-трудове включення та вразливі групи», «Історичне, філософське і порівняльне дослідження», «Міграції та їх соціально-виховний вимір», «Планування, управління та оцінювання соціальних служб», «Підтримання здоров'я та профілактика в соціально-виховному контексті» тощо [3].

В Університеті Країни Басків функціонують дві освітні програми магістерського рівня за напрямом «Соціальне виховання» – «Дослідження в соціально-виховній сфері» та «Соціально-виховне втручання щодо підлітків та молоді в ризику та соціальному конфлікті». Перша освітня програма реалізується на факультеті освіти, філософії та антропології. Вона передбачає, як і інші освітні програми магістерського рівня, опанування 60 кредитами ECTS упродовж одного навчального року, які розподіляються на обов'язкові навчальні дисципліни (18 кредитів), дисципліни за вільним вибором здобувачів

(30 кредитів) та виконання кваліфікаційної роботи (12 кредитів). Обов'язковими навчальними дисциплінами є предмети «Права дітей та освіта», «Проектування і якісні методи дослідження у соціально-виховній сфері», «Соціально-виховна інклюзія», «Інституції та програми соціальної діяльності», «Дослідження та рекомендації із розробки мультикультурних програм», «Сучасні методи і техніки в соціально-виховному дослідженні».

З-поміж елективних дисциплін передбачено вивчення таких, як «Рівність і гендер», «Соціально-виховне втручання з дітьми та підлітками», «Якісний аналіз даних у соціально-виховному дослідженні», «Кількісний аналіз даних у соціально-виховному дослідженні», «Креативність і фасилітація у соціально-виховних процесах», «Оцінювання вимірних інструментарію у програмах соціально-виховного втручання», «Дослідження із сімейного консультування», «Новітні перспективи у подоланні інвалідності», «Вирішення конфліктів у педагогічному ключі», «Теорія та практика міжкультурного виховання» та інші [4].

У Національному університеті дистанційної освіти (м. Мадрид) на педагогічному факультеті функціонує освітня програма магістерського рівня «Виховне втручання в соціальних контекстах». У структурі освітньої програми 60 кредитів ECTS розподіляються таким чином: обов'язковий загальний модуль – «Методологія дослідження» (15 кредитів); модуль, що складають предмети за вибором студентів (25 кредитів); практика (10 кредитів); кваліфікаційна робота (10 кредитів).

Освітня програма передбачає вибір спеціалізації – однієї із трьох: «Анімація та соціокультурне втручання», «Якість життя дорослих і літніх людей», «Втручання щодо неповнолітніх та молоді в складних умовах життя». Основними компонентами навчання є предмети «Кількісні методи дослідження», «Якісні методи дослідження», «Соціально-виховне втручання та суспільні цінності», «Стратегії та техніки втручання», «Дитинство і молодість у сталому та солідарному суспільстві», «Сучасні виклики соціокультурного втручання» та інші [5].

На педагогічному факультеті Університету Гранади функціонує освітня програма магістерського рівня «Дослідження, суспільний розвиток та соціально-виховне втручання». У структурі освітньої програми 60 кредитів ECTS мають такий розподіл: обов'язкові дисципліни (16 кредитів); вибіркові дисципліни (20 кредитів); практика (15 кредитів); кваліфікаційна робота (9 кредитів). Основні компоненти навчання визначені в межах трьох модулів: «Загальна підготовка», «Методологічна підготовка», «Професійна підготовка». У першому модулі передбачено вивчення предметів «Виховання в цінностях», «Нові соціально-виховні проблеми в Європі: порівняльний аналіз», «Жіноча освіта в сучасній Іспанії», «Громадянство, символи та ідентичності», «Аналіз державної політики в контексті вразливості». У межах другого модуля освоюються дисципліни «Професія соціального педагога перед викликами соціального виключення», «Моделі соціального дослідження. Аналіз випадків», «Аналіз динаміки виключення в групах або соціальних контекстах», «Дослідження та соціально-виховне втручання у сфері культурного

різноманіття», «Підприємництво задля суспільного розвитку». У межах третього модуля визначено предмети «Соціально-виховна увага до неповнолітніх у ситуації соціального ризику», «Професійний розвиток у молодіжній сфері», «Соціальне виховання у пенітенціарній сфері», «Соціальне виховання у школі», «Професія соціокультурного аніматора» тощо [6].

Отже, в університетах Королівства Іспанія освітні програми «Соціальне виховання» магістерського рівня дозволяють поглиблювати фундаментальну і прикладну підготовку соціальних педагогів, сприяють формуванню ціннісних орієнтацій та світоглядних установок фахівців на інноваційні стратегії та інтервенціоністську методологію діяльності у галузі соціального виховання.

Список використаних джерел

1. Universidad Complutense de Madrid. Estudios Avanzados en Educacion Social. Master. Curso 2024-2025. URL: <https://www.ucm.es/estudios/master-educacionsocial>.
2. Universitat de Valencia. Master Universitario en Accion Social y Educativa. URL: <https://www.uv.es/mase>.
3. Universitat de Barcelona. Master en Intervenciones Sociales y Educativas. Plan de estudios. URL: <https://web.ub.edu/es/web/estudis/w/masteruniversitario-m130j?subjects>.
4. Universidad del Pais Vasco. Master en Investigacion en Ambitos Socioeducativos. URL: <https://www.ehu.eus/es/web/master/master-investigacion-socioeducativa>.
5. UNED. Master Universitario en Intervencion Educativa en contextos sociales. URL: <https://www.uned.es/universidad/inicio/en/estudios/masteres/master-universitario-en-intervencion-educativa-en-contextos-sociales.html?idContenido=1>.
6. Universidad de Granada. Máster Universitario en Investigación, Desarrollo Social e Intervención Socioeducativa. URL: <https://masteres.ugr.es/educacion-social/>.

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Ільніцька Катерина – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри фізики та інтегративних технологій навчання природничих наук, начальниця відділу міжнародних зв'язків Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Україна

Війна стала важким випробуванням для всієї України, зокрема, і для системи вищої освіти. Через повномасштабне вторгнення діяльність багатьох університетів зазнала значних змін і стала націленою на підтримку країни, здобувачів, викладачів та громадян.

Діяльність університетів, в тому числі і міжнародна, під час війни стикається з численними викликами: переривання освітнього процесу, фізичні руйнування будівель, лабораторій та інших навчальних і наукових об'єктів, загроза життю та здоров'ю учасників освітнього процесу, а через це – зниження